

„Danfæren“
 et halvugentlig Uge- og Oplysningsblad for det danske Folk i Amerika,
 udgivet af
DANISH LUTH. PUBL. HOUSE,
 Blair, Neb.
 „Danfæren“ udkommer hver Tirsdag og Fredag.
 Pris pr. Aargang i De Forenede Stater \$1.50; til Udlandet \$2.00.
 Bladet betales i Forud. Bestilling, Betaling, Adressforandring og alt andet angaaende Bladet adresseres:
DANISH LUTH. PUBL. HOUSE,
 Blair, Neb.

„Danfæren“ ledes indtil videre af Past. A. A. Andersen som Direktionsformand.
 Alt af Uge- og Oplysningsbladet sendes direkte til „Danfæren“, Blair, Neb.
 Alle andre Artikler sendes til Past. A. A. Andersen, Winona, Minn.
 Entered at the Post Office at Blair, Neb., as second-class matter.
 Advertising Rates made known upon application.

„Danfæren“
 bliver sendt til Subskribenter, indtil en ny offentlig Uge- og Oplysningsbladet er etableret, og at Gælden er betalt, i Overensstemmelse med De Forenede Staters Postlove.
 Naar Læserne henvender sig til Følt, der avvertes i Bladet, enten for at lade høre dem eller for at faa Oplysninger om det avvertede, behøves de altid omtale, at de faa Høvelsmyndighed i dette Blad. Det vil være til gensidig Nytte.

Ordet.

(Foredrag af A. S. J. e r r e.)

I Begyndelsen af Johannes Evangelium faar der de Ord, at Ordet blev Kød og boede iblandt os, og det er et meget dybt Ord; heri ligger Hovedforståelsen paa dem, der tender og dem, der ikke tender Gud. De andre taler om Naturkræfter, der er virksomme, men vi taler om Ordet, som blev Lys. — Naar vi ser et Træ, taler Naturforskerne om Celler, men vi taler om Ordet, som ved sin Kraft har faaet Træet til at gro. — Vi nægter selvfølgelig ikke Naturkræfterne og Naturlovene, og der er intet i Vejen for, at de i allerhøjeste Grad kan forenes sig med Kristendommen — man kan ikke slutte, at Guds Indgriben udelukkes ved Naturlovene.

Vi maa kun tænke paa, hvorledes vi selv forholder os til Naturlovene; vi kan ikke forandre dem; men vi kan bruge dem og raade over dem efter Forsigtighedsreglerne. Landmanden pløjer sin Mark, han kan ikke frembringe Sæden; men han kan saa og lade være at saa efter Forsigtighedsreglerne. For at jeg kunde lere fra Sors til Slagelse ahlig, var det for det første nødvendigt, at Dampens Naturlov var uforanderlig, da jeg ellers kunde risikere at blive stikkende i Frederikslund, — men Lokomotivloven var ogsaa nødvendig, for at han kunde hoppe for Dampen og stansede Toget i Slagelse.

Men højt oppe sidder den almægtige Gud, og han sætter ikke Naturlovene ud af Kraft, for saa vilde vi komme i det frygtelige Vildere; men han kan bruge dem og bruger dem saaledes, at de kommer Menneskene til gode paa bedste Maade.

Naturlovene forklare ikke det mindste, de viser os, at saadan er det, men hvorfor er det, og hvorfor er det saadan? Det er netop Forskningen, der mangler. Men derfor er det, vi siger, at det er Ordet, der forklarer det. Derfor kan vi ogsaa fra kristelig Side forslige os med Darwinismen, hvis den var videnskabeligt bevist, — her kan først og fremmest henvises til Pastor Chr. Møllers nylig udkomne Skrift — Det er intet fra kristelig Side at sige mod Darwinismens Afskaffelse, at alt stammer fra den eneste Urelle, naar vi kun hævder, at Guds Ord var med i denne Urelle, og at Gud var her med sit Ord, den Gang Overgangen stede fra Dyr til Menneske.

Men Darwinismen har dog fattigt nu spillet Følt; det er nu fastslaaet, at man overhovedet ikke kan frembringe nye Arter af Dyr. Man kan prøve det ved Krybdyr, f. Eks. af Heste og Gæster, men Mulæskerne, der faales fremkommer, er guld. Artybes næststaaende Arter, Musvaler og Digevaler, fremkommer der enten Musvaler eller Digevaler, ingen ny Art. Ved Opdrætning kan man udvikle Arterne; men overlader man dem til sig selv, falder de tilbage igen.

Derfor holder den nyeste Videnskab paa, at der har været mange andre Dyrarter tidligere, men de er uddøde;

det er omvendt af, hvad Darwin sagde, at det mangfoldige har udviklet sig af det enkelte.

Det er glædeligt, for Darwinismen gik dog til spilde og sidst ud paa at indskrænke Ordet Indgriben saa meget som muligt.
 — Vi har altsaa ikke noget imod at godkende Naturlovene, men de forklarer ingenting. Men Ordet, forklarer det noget? Ja, det gør det; det er noget, som vi selv kan erfare, for Ordet, det staber og sætter Kræfter i Gang. Naar Grundtvig sagde: „Højstole for Ungdommen;“ saa stabe han noget af intet med dette Ord; han satte Kræfter i Gang, og det tender vi nu i de 80 Højskoler, vi har Landet over.

Vi tender Hans Christian Ørsted. Han var en lærd Mand, men kunde ikke rigtig bruge sine Fingre, han var „tømmefingret“, som vi Nyder siger, og det generede ham meget under hans fysiske Forsøg. Men af den Grund tog han Karlen, Jens, ind i Salen for at gøre Eksperimenterne, og det steg Jens til Hovedet, og det kunde han ikke taale; naar Forelæserne var forbi, kunde han undertiden sige: „Ja, Professore, han kan snakke om det; men jeg kan gøre det.“

Men fortaar vi ikke, at det, at Ørsted kunne „snakke om det“ alligevel var betydelig mere værd, end at Jens kunde gøre det!
 Og da Ørsted sagde disse Ord: „Electriciteten i Forbindelse med Magnetaalen frembringer dette og dette“, saa stabe han Telegrafen med sit Ord; det stabe ikke Jens med sine Fingre.

Saa begynder vi at forstaa lidt af dette, at Herren ved sit Ord kunde frembringe alle disse Ting; vor Tante kommer lidt i den rigtige Retning, fordi ogsaa vi tender til dette, at Ordet kan stabe.

Og det er Ordets egentlige Bestilling, at stabe. Ordets Bestilling er at stabe Liv og Gerning. Har vi hørt et Ord, der ikke forandrer os noget, — saa kan det være saa udoortes glimrende, det vil —, saa har det ikke været noget godt Ord. Men kan det give os et lille Stød, saa har det — det værer ellers net saa jævnt og ligefremt — været et godt Ord. — Ordet er og bliver Livsbegærelsens eneste Rilde — selvfølgelig ogsaa de strevne Ord, der dog mangler den levende Personlighed —, Ordet er den eneste Rilde til Gerning.

Er der saa for mange Møder? Ja, jeg vil indrømme, at der sker for lidt i Forhold til de mange Møder. Stal vi saa ikke handle i Stedet for at snakke? Ja, det er der god Grund til at lægge os paa Sinde, men det er jo dog saaledes, at ikke en Gang til at faa Følt bort fra Ordet kan man undvære Ordet.
 Nej, vi skal ikke opheve Ordene, men vi skal udbyde dem, saa at de kommer der fra, hvor vort Liv virkelig levede, da smitter det, faar samme Egenskab som Vandet i en ddb Strøm over i England, det faar Farven til at henge fast paa Tøjet. Vi maa dybt ned i Sjælen, naar vi vil tale.

Men det samme gælder ogsaa, naar vi hører. Det er et meget strengt Arbejde, naar man virkelig skal høre. En Pige paa Højskolen sagde, at hun hidtil havde troet, at det var saa let at være paa Højskole; men nu havde hun rigtigt lært, at naar hun rigtig stude selge med, saa stude hun rigtigt bruge „alle sine Kondekvitter“.

Ja, vil vi selv høre efter, saadan at vi lægger af vor Kraft ind i det, saa stal vi nok erfare, at Ordet staber Liv og Erfaring. Og fortaar vi det, saa fortaar vi ogsaa lidt af, hvad der hævder Guds Frelse. Naar den mægtige Gud stal rejse Verden, saa maa det være saa, at han maa sende sin Søn, at Ordet maa blive til Kød.

Jeg har brugt det Ord om Bjørnson, at han var sælles med de Kristnes Maal, men ikke Målblerne. Maallet er jo Fuldstommenheden, det er Alligheden. — Derfor kan vi for saa vidt glæde os over hans Digtning, fordi den stiler mod dette Maal. Men han har intet Svar, naar man spørger om Målblerne dertil. Dog, vi Kristne kan spare hertil, at Maallet stal vi naa ved Guds Ord.
 Og derfor fortaar vi ogsaa, at naar vi stal frelles, kommer det Guds Ord til os og staber Kræfterne. Kræfterne er gode nok; men de forklarer ingen Ting; men netop det gør Ordet.

Da Bjørnson begyndte at stille sig fra Grundtvigs Areds, begyndte det med, at han sagde, at han ikke kunde være med til at anerkende Tilstedevæ-

relsen af en personlig Diævel. Derfor var der mange, der sagde, at han ikke kunde være der; han hørte ikke med i Kredsen, fordi han ikke anerkendte Forsøgelens og Troens Ord fra Ende til anden.

Nu vil vi vistnok ikke tale saaledes, men derimod sige, at Troens Ord ikke er en Stranke; men det er et stabe Ord, og hvis en Mand kommer og ikke kan forslige sig med et enkelt Led, saa vil vi sige til ham, at han godt maa bruge de forskellige Dele, men derimod faar han ingen Gavn og Velsignelse af de Led, som han ikke kan anerkende.

Ordet, som stal frelse os, er ikke saadant en udoortes Betingelse, men det er saadan, at Gud giver sin Raade og Fred til alle Mennesker, men det er kun, naar de selv vil aabne sig for den, at de faar godt af, hvad der bydes dem.

Menigheden mellem os og Bjørnson og andre retfærdige Friantere er ikke om, hvad vi stal være, men hvorledes vi stal blive det. Vi Kristne har Midlet i det Ord, som blev Kød og boede iblandt os. — Men hvorfor er der saa mange, der ikke antager Ordet? Jo, det er saa mange fjender imod det i de Kræfter, der er om os og i os. Dette har H. C. Andersen skildret i det Væentyr, der hedder „Bladet fra Himlen“. Et eneste Blad af denne Plante fra Himlen, som Digteren her fortæller om, kunde gøre Kongen rask, noget, som intet af denne Verdens Viddom formaadede.

Verdens Viddom vil forstaa alt, Hjerterne paa Marken brød sig ikke om at forstaa det, men deres Hjerter var fulde af Lat.

„Den undigste Kofe er funden“, og den har ingen Torne, den har Evne til at svide vore egne Torne af. Gud give, at vi maa faa Evne til at tage imod den.

Danf i Amerika. Hvor længe?

Hvor længe stal vi danfæ Indvandrere vedblive her i Amerika at opretholde vort Modersmaal? Det er ikke et ærtesølt Spørgsmaal, men et Spørgsmaal, som forholdene stiller, og det vil have Svar. Med Redaktionen i Udsættelse kunde jeg have lyst at drøfte det lidt her i „Danfæren“.

At vi Danfæ faar Lov at tale og bruge vort Modersmaal, (saa vel som andre Indvandrere deres), straks vi kommer her, det er jo godt og skønt. Men hvor længe stal vi blive ved det? Er det ikke kloget for alle Indvandre at tilegne sig Landets Sprog saa snart som muligt og saa lade Modersmaalet fare, lige saa vel som vi har forladt Moderlandet?

Jeg har lagt Mærke til, at Past. B. Beck i sin sidste Zulegave skriver: „Tal Dansk i Danmark!“ Det kan jeg forstaa, at der er Rimelighed i. Der kan vel være Frifælse til Færlig for et lille Folk, at jage efter det fremmede, som er stort. Men det er ulogisk. Det er kloget og rigtigt at tale Danf i Danmark. Men det bliver noget andet at tale Danf i Amerika. Er det rigtigt at tale Danf i Danmark, hvorfor saa ikke lige saa rigtigt at tale Amerikanf (Engelft) i Amerika?

Engelft er Forretningsproget, Lovsproget, Stolesproget og for største Del Omgangsproget i dette Land. Hvorfor saa ikke lade det blive Hjemmets og Kirkens Sprog tillige, saa snart som muligt? Er det ikke i det hele taget stadeligt at have Kristendommen og Hjemmets Ordbragelse paa et andet Sprog end det, man bevrøger sig i ube i Verden? Det er særlig berude, Kristendommens og Hjemmets Indbyrdes stal vise sig.

Danfsheden kan sikkert ikke holde sig her i Amerika alligevel. Og Danfsheden er vel heller ikke i og for sig bedre end Engelfthed eller Nyfshed, ligesom det vist paafligt kan bevies, at det ene Sprog og for sig er bedre end det andet. Var det selve Godheden, der var Tale om at bevare, ja da var det en anden Sag. Men der kan da trives godt andre Steder end i Danmark og i andre Sprog end Danf.

Engelft er et Verdenssprog. Med det kan man rejse Verden rundt, og i det kan der drives Forretning i alle Verdensdele. Det er ogsaa noget værd. Med blot Danf kommer man ikke ret langt. Og hvor langt anderledes var det ikke at skrive i et Sprog, som tales og læses af flere Hundrede Millioner end i vort lidet udbredte danfæ Sprog?
 Og hvad Tid kunde der ikke spares

ved fun at lære eet Sprog i Stedet for to? Al den Tid, vi anvender til at lære vore Børn det danfæ Sprog, kunde vi da bruge til at lære dem baade Kristendommen og andre nyttige Ting i det Sprog, de allerede tender.

Engelft er Missionens Hovedsprog, saa det nyiter ikke at tale om, at frifælige Begreber ikke lige saa godt kan udtrykkes i det. Alt iaget i Betragtning synes det mig, at det var bedst at tale Amerikanf i Amerika, saa snart vi er i Stand dertil. Men mine Tanker gaar maaste imod „Df.“s Interesfer, saa jeg vil slutte denne Gang.
 M o r t e n J b s e n.

Lyskuren i København.

Prof. Riels R. Finsen og hans Arbejde.

(Med Tilladelse efter Julius Moritzen i „Review of Reviews“.)

For omkring seks Aar siden iagttog den medicinste Verden med adskillig Nyghærrighed en ung danf LægesEks-

Prof. Finsen.

periment. Hans Teorier angaaende en „Lyskur“ lovede en hel Del. Siden den Gang har hans eksperimenterende Stadier udvidet sig til at omfatte Virfæligheds Rige. I Dag er intet Navn i det videnskabelige Katalog bedre kendt end Prof. Riels R. Finsens i København. Siden Pasteurs Opdagelse af Røntgenstrålerne maaste den mest frifæligste Tilfælselse til Medicinens Historie. Men medens disse kan kaldes den moderne Læges og hans KlafesUnderfølgelseslys (search light), saa staar Professor Finsen absolut alene paa det særegne Omraade, han har valgt.

Prof. Finsen og Finsens medicinste Udsættelse Opgave er at overvinde den overfladisk fiddende Tæring og Kraft ved Anvendelsen af naturligt og kunstigt Lys. Mange Hudsygdomme viger for den fremragende Opdagelses Metode. Udsættelsen er derfor, fra et æstetisk Standpunkt set, et virkelig Gode for Menneskeheden.

Prof. Finsens Underfølgelser og Metoder har aabnet en vid Mark, som næsten var utænd, indtil han for omkring 10 Aar siden brød Vejen. Prof. Widmark i Stockholm var rigtignok den første, der afstøvede beviste, at Solbrand ikke bevirkes af Hædstråler, men af kemiske Stråler i Lyset. Finsen indrømmer herredvilligt den andens Prioritet. Men ikke desto mindre stlendes den Kundskab, at saadanne og saadanne Stråler i Solens Spectrum er Bakteriædelæggende, medens andre er af en lægende og helbredende Natur.

Ud fra dette Princip eksperimenterede Prof. Finsen uafbrudt med den elektriske Strøm i sin Jerneste. Stønt daarlig af Helbred gjorde han sig selv til Genstand for personlige Prøver for at opnaa Sikkerhed, og endelig stod han rede til at lade andre domme om hans Fortægenet. De højeste medicinste Autoriteter baade i Europa og de forenede Stater har bevrøgt Finsens medicinste Udsættelse i København, og som et Resultat af deres Godkendelse forbereder enhver større By i Verden sig nu paa Oprettelsen af en Anstalt for Behandling af Sygdomme, som kan kureres ved Finsens koncentrerende Lys.

Med Forstaaelsen af saa meget til Forudfættning vil det ikke være svært for Læseren at følge Forfatteren paa hans Runde for at undersøge Finsens Udsættelse i Danmarks Hovedstad. Det er Hensigten her at forklare forfattet, dog uden Ubelælske, hvad Prof. Finsen selv fortalte ved dette Besøg paa det berømte Institut. Til Udsættelsen

te for den bedre Forstaaelse af Tingene i Almindelighed soinder den Tid rask, da Medicinere og Videnskabsmand holder de Kundskaber hemmelige, som vedkommer alle.

Finsens medicinste Udsættelse nye Bygninger er udmærket indrettede baade for Underfølgelser og kliniske Hensyn. Beliggende i Københavns Konfæ: Fortab, Rosenbørg, er Institutet let tilgængeligt med Sporvogn. Der behøves intet bedre Bevis for Anstaltens hurtige Vækst end Fortællingen mellem de nuværende rummelige Kvarterer og den lave næsten ladeligeaende Bygning, der benyttedes saa sent som for et Aar siden. Prof. Finsen holder den Bygning, hvori han i fem Aar fortællede sine epotegørende Underfølgelser i Bakteriologi og Lysbehandlings Rige, i ikke ringe Mættelse. For ham er det større og storartede Bygningskompleks fun en anden Phase i den gradvise Fremgang paa det sig stedse udbidende Omraade, hvor fremtidige Problemer kan mødes med alle de nye

bigt at behandle de fleste Tilfælde med elektrisk Lys. Af den Grund er det naturligt først at dvæle ved Konstruktionen af de elektriske Udsættelser, som er indrettede saaledes, at de trods deres 20,000 Ulyes Styrke høert og den intensife Hede, de udbidte, ikke desto mindre reduceres til Kul (nil), naar den uuaadelige Glans staar lige imod Patientens Ansigt. Det er den Evne til at udtage det koncentrerende Ulyes kemiske Virkning og paa samme Tid udelukke de hede Bestanddele, der faar Jagttageren til at se paa i stum Forundring.

Det koncentrerende Apparat beftaar af Kvarfslinser, indfatte i to Messingpiber, af hvilke den ene kan stlendes inden i den anden ligesom to Smykker af et Zelestop. Der bruges Linser af Kvarf, fordi dette Materiale i langt højere Grad end Glas tillader de ultraviolette Stråler af kortest Bølgelængde at passere igennem. Thi det er just disse ultraviolette Stråler, der har den betydelige bakteriedræbende Virkning. Apparatet til Koncentrering af Sollys kan laves af Glas, da alle de ultraviolette Stråler her har større Bølgelængde.

I den Del af det elektriske Apparat, som vander imod Buelampen, er der indfattet to Linser. Efter at de divergerende Stråler er passeret fra Lampen, koncentrerer de her, og derpaa passerer de igennem Messingpiberne, i hvis anden Ende de møder to Kvarfslinser. Mellem disse to sidste Linser er der beftillet Vand, som fører Lyset ved at optage de intensif hede ultrarøde Stråler uden at spætte de blaa, violette og ultraviolette Stråler. Fire saadanne Apparater til Koncentrering af Lys er anbragt omkring hver Buelampe, det hele fastgjort i Loftet.

Saa vidt det helbredende Redskab beftaffer er nu alt gjort for at berede Ulystrålerne deres Hede. Men endnu er Lyset saa hdt, at det ikke kan rettes mod Stindet uden at gøre Stabe. Derfor, da Lyset selv ikke kan afslæses videre, saa maa Stindet underkastes en Afstølingsproces. Det opnaas ved en lille Opfindelse, som beftaar af et Messingrør, der er luftet i begge Ender med Kvarfslinser. Messingrøret indeholder ogsaa en lille Pibe, som indlader rindende Vand, og en anden, som udlader det. Ved Hjælp af elastiske Baand presses Røret imod den Del af Stindet, som stal behandles. Det kolde rindende Vand afslæder det til en saadan Grad, at Stindet nu kan taale en Koncentrering af Stråler med en Hede stærk nok til at tænde Jld i Træ.

Det lille Apparat har tillige den Funktion at fjerne Blodet fra den Del af Stindet, mod hvilken Røret trykkes. Denne meget væsentlige Funktion gør det muligt for de elektriske Ulystråler at trænge igennem, hvor Blodet ellers vilde optage dem. Vandet ledes gennem en Gummiflange fra en Beholder ovenover, og efter at det har passeret Presseapparatet, finder det sit Udlob under Gulvet.

Efterat Patienten er anbragt paa Bordet, som er indrettet for Komfort og er let at omordne, sætter Engleplejersken et Par blaa Brillen paa for at afvende det stærke Lys, som reflekterer imod Presseapparatet. Lægen, som har det særegne Tilfælde under Behandling, har paa Forhaand omridset den Plet, som nu stal behandles. Størelsen er omtrent som et Licent-Smykke.

Omtrent i samme Øjeblik, som Behandlingen begynder, indtræder en afgjort Betændelse — noget af samme Natur som Solbrand (sunburn). Som Tilfælde behandles Dag efter Dag, forsvinder den røddrune Lupusvæv, og en glat, frif Overflade viser sig. Paa denne Maade har Prof. Finsen og hans dygtige Medhjælpere furreret hended et Tusinde Tilfælde af den meget frøgte Hud-Tuberkulose.

(Sluttes.)

Guldforn.

Hvis Slynghæerne leude alle Hæderligheds Fordele, vilde de af bare Slynghælagighed være ærlige Folk.
 Benjamin Franklin.

Den samme Verden, der ler ad Hæderlighed som usdygstrupulstet, vilings dog af Selvopholdelsesdriften til at give Hæderligheden Hæderlighed. Dette er den guddommelige Samhedens ironiske Hævn over Humbugmagerne.
 C. Storgaard-Petersen.